

PETSERI 2. KESKKOOL

70 AASTANE

24. jaanuaril möödub 70 aastat päevast, mil Petseris alustas õppetööd selle linna esimene keskkõppeasutus. Enne seda töötas Petseris vaid kõrgem algkool, mis oli asutatud 27. septembril 1913. a. 1918. aastal, kui linn oli Saksa okupatsioonivägede valduses, tehti eeltööd kõrgema algkooli muutmiseks gümnaasiumiks, kuid teoks sai see alles siis, kui Punaarmee sama aasta novembris linna vabastas. 24. jaanuaril 1919. aastal alustas gümnaasium õppetööd kahe osakonnaga: eesti ja vene, kummaski 5 klassi. Gümnaasium jätkas õppetööd ka pärast seda, kui 1919. a. linna vallutasid Eesti Vabariigi väegrüpeeritud, ja on kestnud seniajani.

Kuni 1923. aastani töötas kool reaalgümnaasiumina ja siis muudeti ta ümber ühishu-manitaargümnaasiumiks, kus eesti osakonnas ühena võõrkeeltest õpetati vene keelt, ainukesena vabariigis. Et kohalikul linna- ja maavalitsusel oli raske kooli ülal pidada, siis võttis Eesti Vabariik kooli oma ülalpidamisele, nii sai Petserisse esimene riigigümnaasium Eestis.

Koolimaja oli puust kahe-korruseline ehitis Vaksali (praegu Lenini) tänaval nr. 6, mis aga peagi jäid kitsaks ja Petserisse ehitati uus gümnaasiumihoone. Projekteeris arhitekt Olev Siinmaa ja see oli tol ajal kõige moodsam koolimaja vabariigis, eriti suurejooneliselt olid lahendatud esindusruumid — vestibüül ja trepikoda. Hoone valmis 1927. aastal ja sügisel algas õppetöö valguse- ja õhuküllastes ruumides.

Kui 1939. aastal tähistati gümnaasiumi 20aastast olemasolu, tegi kokkuvõtte kauaaegne direktor Aleksander Rikken. 20 aasta jooksul oli olnud ligi 1800 õpilast, neist lõpetas 17ne lennuga 592 isikut, neist eesti osakonnas 261 ja vene osakonnas 331. Nii suur väljalangemise protsent ei olenenud ükski majanduslikest tingimustest, sest tasuda tuli õppemaks, mis paljudel üle jõu käis, vaid ka õpetajate nõudlikkusest, et õppetöö taset hoida vajalikul kõrgusel. Nõrgalt edasijõudnutel tuli paratamatult koolist lahkuda.

Lõpetanute astus suur osa edasi õppima ülikooli, polüteh-

nilisse instituuti, pedagoogi-umi või konservatooriumi. Kui praegu tagantjärele vaadata, siis juba pealiskaudselgi pilgul torkab silma, et selle vanema põlvkonna lõpetanutele on saavutanud paljud silmatorkavaid edusamme. Ligi kümne nime neist leiame ENEst. Üldtuntuks on saanud kirjandusteadlased Nikolai Rimmel, Endel Sõgel, Ello Säärts, Abel Nagelmaa, Veera Pino ja Heinrich Tobias; tõlkija Aleksander Kurnat, kirjanikud Enn Tuuling ja Elmo Ploom, majandusteadlased Eduard Kull ja Viktor Maimik, helilooja Anatoli Garšnek, ooperilaulja Georg Taleš, pianist Eugen Kelder, näitleja Eva Novek, male suurmeister Ortvín Sarapuu ja paljud teised.

Aegade jooksul on pikemat või lühemat aega Petseri gümnaasiumi õpetajateks olnud kirjandusteadlased Daniel Palgi ja Richard Alekšors, luuletaja Valmar Adams, maalikunstnik Aleksander Promet, revolutsiooni- ja poliitikategelane Voldemar Telling, ülikooli professor Felix Kibbermann ja paljud teised.

Eestlaste ja venelaste kõrval õppisid gümnaasiumis veel teistegi rahvuste esindajad, kuid läbisaamine oli omavahel hea ja mingeid lahkheliseid rahvusluse alusel ei olnud. Vahe-tundide ajal oldi koos ja ühiselt viidi läbi kõik üritused, nagu aktused, peod, spordivõistlused, tantsukursused, ekskursioonid jne.

1934. aasta koolireform tõi suure muudatuse, endine 5klassiline gümnaasium, mis moodustas ühtluskooli teise astme ja baseerus 6kl. algkoolil, jagati kaheks kooliks: keskkool ja gümnaasium. Uus keskkool baseerus algkooli 4. klassil ja oli 5klassiline, seejärel tuli uus gümnaasium 3klassiline. Seega tuli klasse juurde ja koolimajas tekkis ruumipuudus. 1936. a. kevadel lõpetas veel vana süsteemi järgi eesti haru 20 õpilast ja vene haru vaid 13 õpilast. Vene harus oli järgmises lennug veelgi vähem lõpetajaid. 1937. a. suleti gümnaasiumi vene haru, jättes neile vaid keskkooli. Sama aasta sügisel aga alustas õppetöö Petseri Vene Eragümnaasium, mida finantseeris Tallinna ärimees Boris Linde. See töötas iseseisvalt 3 aastat, kuni 16. maini 1940. a., mil ta

liideti tagasi riikliku gümnaasiumiga.

Kui 1941. a. juulis Saksa sõjaväeüksused vallutasid Petseri, siis võeti gümnaasiumihoone välikaitsareti alla ja sügisel pidi kool otsima endale uued ruumid. Ajutiselt said selleks Petseri kloostris asuvad endised vaimuliku seminari klassiruumid.

Petseri linna vabastamisel 1944. a. viidi Petseri maakond Vene NFSV Pihkva oblasti koosseisu ja kool alustas õppe-tegevust Petseri 2. algkooli ruumides Kiriku tänaval, sest gümnaasiumihoonesse paigutati Pihkva pedagoogiline instituut, mis töötas seal pikemat aega, kuni talle oblastikeskuses ruumid leiti. Instituudi asemele toodi Pihkvast üle internaatkool, mis asub seal praegugi.

Keskkooli jaoks ehitati uus koolihoone Lenini tänavale. 1947/48. õppeaasta oli viimane, kus kaks osakonda, vene ja eesti, veel koos töötasid. 1948. aasta kevadel eesti osakond suleti. Kohalikud eesti rahvusest lastevanemad ei olnud sellega nõus ja lastevanemate komitee eesotsas oma esimehe Rudolf Keelega taotles Tallinnast uuesti emakeelse keskhariiduse andmist Petseris. Tuligi korraldus Moskvast ja sügisel 1948. aastal alustas eesti keskkool Petseris uuesti õppetegevust, nüüd juba omallet ainult eestikeelse koolina Petseri 2. Keskkooli nime all. Koolile anti omaette koolihoone Pihkva tänavas nr. 38 ja seal töötab kool praegugi.

Õpilasi oli algul nii palju, et tuli isegi avada paralleelklasse. Esimene direktor oli Mailov ja esimene õppealajuhataja Tšerešihina. Pikka aega oli kooli direktoriks Georg Petšnikov. Staazikamatest õpetajatest võiks mainida saksa ja vene keele õpetajat Mildred Pildi ja lauluõpetajat Stepan Tammeorgu.

Aegade jooksul on õpilaste arv koolis kahanenud ja kõigub nüüd 70ne ümber. 1988. a. lõpetas kooli 11 õpilast ja käesoleval kevadel lõpetab 12 abiturienti.

Igal aastal veebruarikuu esimesel laupäeval tähistab kool oma ruumides vilistlaste päeva. Selle aasta 4. veebruaril on kokkutulek eriti pidulik, kuna täitub 70 aastat kooli asutamisest. Kooli direktor Vilma Tigas ja õppealajuhataja Kiira Matvejeva kutsuvad kõiki endisi õpetajaid ja õpilasi selles osavõtma.

**RICHARD SAARVA
ANATOLI PODER**

**Honorari palume kanda Võro
Keele ja Kultuuri Fondi.**